

Reformă electorală în România

Ultima modificare la

19/03/10

Initiatorul proiectului

Pro Democratia (ONG)

Judet/Regiune

Bucuresti

Localitate

toate județele în care APD a avut filiale

Domenii

Consolidarea democratiei, Reforma electorala

Dimensiunea proiectului

National

Date de contact ale initiatorului

Adresa: Blvd. Mareșal Al. Averescu, nr. 17, Pavilion F, etaj 3, sector 1, cod 011454, București, România

Telefon: 021 222.82.45

Adresa E-mail: apd@apd.ro

Fax: 021 222.82.54

Autoritati vizate in cadrul proiectului

Camera Deputatilor, Senat

Parteneri in cadrul proiectului

Prima campanie

„Inițiativa Civică pentru Responsabilitatea Actului Politic” : Asociația Albamont (din Alba Iulia), Alianța Civică, Asociația Româna a Studenților în Științe Politice, Confederația Națională Sindicală "Cartel ALFA", Consiliul Național al Patronatelor din România, Fundația Acțiunea Civică, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Liga Pro Europa.

A doua campanie

„Inițiativa Civică pentru Responsabilitatea Actului Politic” într-o nouă formulă: Asociația Albamont (din Alba Iulia), Asociația Româna a Studenților în Științe Politice, Confederația Națională Sindicală "Cartel ALFA", Consiliul Național al Patronatelor din România, Fundația Acțiunea Civică, Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile, Liga Pro Europa, Federația Sindicatelor Libere din Învățământ, Fundația Română pentru o Societate Deschisă, Blocul Național Sindical.

A treia campanie

Blocul Național Sindical, Confederația Națională Sindicală "Cartel ALFA" și Federația Sindicatelor Libere din Învățământ și o serie de organizații neguvernamentale care au strâns semnături.

A patra campanie

Asociația Pro Democrația nu a avut niciun partener în cadrul acestei campanii dar a apelat, în diferite momente ale campaniei, la coaliții ad-hoc de ONG pentru sporirea puterii mesajelor sale.

Beneficiarii proiectului

Cetățenii României care vor beneficia de alegeri corecte și care își vor putea desemna reprezentanții în Parlament pe baza votului în colegii uninominale.

Durata proiectului

1995 – 2008

Numele proiectului

Reformă electorală în România

Scop și obiective

Proiectul s-a axat pe necesitatea reformei electorale prin uniformizarea legislației electorale și adoptarea unui Cod Electoral. Cea mai importantă modificare legislativă propusă a fost, însă, reforma sistemului electoral prin adoptarea votului uninominal. Fiecare din cele patru campanii a avut propriile sale scopuri și obiective pentru atingerea acestui deziderat.

Problema abordată și context

Organul legislativ românesc este format din două Camere cu roluri identice, supradimensionat și care, în 90% din legile pe care le votează, acceptă proiectele de lege ale guvernului. Românii considerau că parlamentarii nu le reprezintă interesele și că listele de partid pe care le aleg sunt alcătuite din îmbogățiri care doresc să fie mai bogate.

Asociația Pro Democrația a considerat că reformarea sistemului electoral are o importanță vitală pentru consolidarea democrației în România și pentru apropierea alegătorilor de aleși prin sporirea responsabilizării acestora din urmă în fața propriului electorat. Un sistem electoral unitar, bazat pe votul uninominal, devenea în acest context singura soluție.

Tehnici de advocacy

Asociația Pro Democrația inițiază ideea unei reforme electorale în 1995 și atrage atenția media pe această problemă. De la începutul anilor 2000, APD organizează campanii de informare în masă și de strângere de semnături în favoarea proiectului de lege care propunea o reformă a legii electorale și introducerea unui sistem electoral uninominal. În 2007, după lungi negocieri, partidele politice ajung la un consens pe câteva modificări făcute sistemului, propuse de către APD. Președintele Băsescu introduce în discuție sistemul majoritar în două tururi în 2007 și cheamă populația la referendum în noiembrie 2007. Referendumul este invalidat și proiectul APD este retrimis în Parlament la sfârșitul anului 2007, iar partidele politice profită pentru a modifica prima variantă a sistemului APD. La 4 martie 2008 este votată noua Lege Electorală (35/2008) care descrie o formulă electorală bazată pe sistemul propus de APD.

Asociația Pro Democrația a desfășurat patru campanii între 2001 și 2008 pentru a rezolva problemele provocate de sistemul votului pe liste. Fiecare campanie s-a axat pe promovarea unui nou Cod Electoral fie pe baza

inițiativei legislative cetățenești fie pe baza inițiativei legiferării de către Parlament.

Au fost strânse, în total, peste 470.000 de semnături, iar subiectul votului uninominal a devenit tema centrală a dezbaterilor publice. Anul 2008 a marcat finalizarea eforturilor depuse de APD pentru adoptarea votului uninominal sub forma unui sistem electoral mixt care păstrează proporționalitatea preferinței electoratului.

Iată mai jos detalierea campaniilor:

Prima campanie: 19 noiembrie 2001 – 19 februarie 2002

Începând cu 2001, majoritatea eforturilor APD s-au îndreptat către reforma electorală. La inițiativa APD a fost înființată coaliția “Inițiativa civică pentru responsabilitatea actului politic” care a demarat acțiuni de strângere de semnături pentru o inițiativă legislativă civică privind Codul Electoral. APD a reușit să strângă puțin peste 160.000 de semnături din necesarul (în acel moment) de 250.000.

Această primă campanie și-a atins, însă, obiectivul de a populariza necesitatea adoptării unui cadru legislativ unic pentru toate procesele electorale. Printre cele mai importante acțiuni din cadrul acestei prime campanii se numără discuțiile purtate de APD și liderii Partidului Național Liberal (PNL), Partidul Umanist Român (actualul Partid Conservator) și Partidul Democrat (actualul Partid Democrat-Liberal), dar și masa rotundă organizată de Institutul de Studii Liberale pe acest subiect de dezbatere.

A doua campanie: 23 mai – 23 august 2002

Cea de-a doua campanie de strângere de semnături pentru reformarea Codului Electoral a reușit să strângă 150.000 de semnături.

A treia campanie: 1 februarie 2003 – 29 februarie 2004

Această campanie s-a axat pe acțiunile de convingere a membrilor celor două Camere ale Parlamentului de a adopta un proiect de lege pentru reformarea Codului Electoral, în varianta elaborată de APD și partenerii săi. A treia campanie a avut o serie de rezultate importante: propunerea legislativă pentru reformarea Codului Electorală a fost depusă în Senat de Paul Păcuraru, senator PNL, APD și partenerii săi au depus cele peste 161.042 de semnături la Parlamentul României în cadrul unei demonstrații pentru reforma electorală sporind, astfel, notorietatea subiectului reformei electorale.

A patra campanie: martie 2006 – martie 2008

Debutul celei de-a patra campanii a fost marcată de redactarea de către APD a unui nou Cod Electoral. Ca urmare a eforturilor organizației noastre, a fost înființată Comisia Electorală pentru Cod Electoral cu misiunea de redacta noi proiecte de legi pentru uniformizarea alegerilor.

Fiecare campanie APD pentru uninominal a combinat diverse metode de atragere a sprijinului cetățenilor și oamenilor politici: campanii de informare, presiune publică, negocieri și mediere între factorii implicați. APD a încheiat, de asemenea, parteneriate cu alte organizații neguvernamentale, atât pentru campanii întregi cât și în momente punctuale, pentru sporirea presiunii mesajelor sale.

Mai multe instrumente au fost folosite pentru atingerea scopurilor fiecărei din cele patru campanii. Astfel, APD a organizat campanii de strângere de semnături și a reușit să strângă peste 470.000 de semnături.

În a treia și a patra campanie, APD s-a concentrat pe abordarea factorilor politici pentru realizarea reformei electorale și a organizat dezbateri, mese-rotunde și seminarii la care s-au purtat negocieri și discuții cu factorii politici decizionali. În 2007, APD a mediat discuțiile care au avut loc timp de șase luni între cele cinci partide parlamentare privind consensul pentru proiectul de lege al reformei electorale. Succesul negocierilor finale din 2008 a fost exclusiv datorită presiunilor publice crescânde din anii 2006 și 2007 la care au fost supuse partidele politice.

De asemenea, în campaniile sale de advocacy APD a folosit rezultatele intensiv rezultatele cercetărilor sale precum și cele ale proiectelor din diferite domenii conexe subiectului campaniei – proiecte de întărire a relației dintre alegător și ales, campanii de observare a alegerilor, consultări publice. Toate aceste proiecte rezultau în redactarea unor studii, analize și rapoarte care au fost folosite la legitimarea propunerii de reformă electorală.

Organizarea și promovarea unor evenimente ample de stradă au contribuit la promovarea campaniilor și atragerea atenției opiniei publice pe acest subiect. Dintre cele mai de impact eveniment amintim depunerea în Parlament a celor 161.042 de semnături strânse în anul 2003 pentru inițiativa legislativă cetățenească, protestul „Luați-vă promisiunile înapoi!” din iulie 2007, în fața sediului unuia dintre partidele care tergiversau negocierile mediate de APD.

Descrierea proiectului

Asociația Pro Democrația inițiază ideea unei reforme electorale în 1995 și atrage atenția media pe această problemă. De la începutul anilor 2000, APD organizează campanii de informare în masă și de strângere de semnături în favoarea proiectului de lege care propunea o reformă a legii electorale și introducerea unui sistem electoral uninominal. În 2007, după lungi negocieri, partidele politice ajung la un consens pe câteva modificări făcute sistemului, propuse de către APD. Președintele Băsescu introduce în discuție sistemul majoritar în două tururi în 2007 și cheamă populația la referendum în noiembrie 2007. Referendumul este invalidat și proiectul APD este retrimis în Parlament la sfârșitul anului 2007, iar partidele politice profită pentru a modifica prima variantă a sistemului APD. La 4 martie 2008 este votată noua Lege Electorală (35/2008) care descrie o formulă electorală bazată pe sistemul propus de APD.

Asociația Pro Democrația a desfășurat patru campanii între 2001 și 2008 pentru a rezolva problemele provocate de sistemul votului pe liste. Fiecare campanie s-a axat pe promovarea unui nou Cod Electoral fie pe baza inițiativei legislative cetățenești fie pe baza inițiativei legiferării de către Parlament.

Au fost strânse, în total, peste 470.000 de semnături, iar subiectul votului uninominal a devenit tema centrală a dezbaterilor publice. Anul 2008 a marcat finalizarea eforturilor depuse de APD pentru adoptarea votului uninominal sub forma unui sistem electoral mixt care păstrează proporționalitatea preferinței electoratului.

Iată mai jos detalierea campaniilor:

Prima campanie: 19 noiembrie 2001 – 19 februarie 2002

Începând cu 2001, majoritatea eforturilor APD s-au îndreptat către reforma electorală. La inițiativa APD a fost înființată coaliția “Inițiativa civică pentru responsabilitatea actului politic” care a demarat acțiune de strângere de semnături pentru o inițiativă legislativă civică privind Codul Electoral. APD a

reușit să strângă puțin peste 160.000 de semnături din necesarul (în acel moment) de 250.000.

Această primă campanie și-a atins, însă, obiectivul de a populariza necesitatea adoptării unui cadru legislativ unic pentru toate procesele electorale. Printre cele mai importante acțiuni din cadrul acestei prime campanii se numără discuțiile purtate de APD și liderii Partidului Național Liberal (PNL), Partidul Umanist Român (actualul Partid Conservator) și Partidul Democrat (actualul Partid Democrat-Liberal), dar și masa rotundă organizată de Institutul de Studii Liberale pe acest subiect de dezbatere.

A doua campanie: 23 mai – 23 august 2002

Cea de-a doua campanie de strângere de semnături pentru reformarea Codului Electoral a reușit să strângă 150.000 de semnături.

A treia campanie: 1 februarie 2003 – 29 februarie 2004

Această campanie s-a axat pe acțiunile de convingere a membrilor celor două Camere ale Parlamentului de a adopta un proiect de lege pentru reformarea Codului Electoral, în varianta elaborată de APD și partenerii săi. A treia campanie a avut o serie de rezultate importante: propunerea legislativă pentru reformarea Codului Electorală a fost depusă în Senat de Paul Păcuraru, senator PNL, APD și partenerii săi au depus cele peste 161.042 de semnături la Parlamentul României în cadrul unei demonstrații pentru reforma electorală sporind, astfel, notorietatea subiectului reformei electorale.

A patra campanie: martie 2006 – martie 2008

Debutul celei de-a patra campanii a fost marcată de redactarea de către APD a unui nou Cod Electoral. Ca urmare a eforturilor organizației noastre, a fost înființată Comisia Electorală pentru Cod Electoral cu misiunea de redacta noi proiecte de legi pentru uniformizarea alegerilor.

Au urmat doi ani de mediere între partidele politice derulate, toate, la sediul APD. În martie și iunie 2007, APD a invitat partidele politice la negocieri pe proiectul de Cod Electoral al organizației. Dacă la început, Partidul Național Liberal, Partidul Social Democrat și Partidul Democrat au susținut proiectul APD în Parlament, două luni mai târziu democrații și-au retras sprijinul. La cererea Președintelui României, Traian Băsescu, a fost organizat un referendum pentru votul majoritar în două tururi. Rezultatul referendumul nu a fost, însă, validat, datorită prezenței la urne a mai puțin de 50%+1 din totalul aleg[torilor cu drept de vot. APD a chemat din nou, la începutul lui 2008, partidele politice la negocieri. O soluție de compromis a fost identificată de reprezentanții PNL, PD-L, PC, PSD și UDMR. Noul proiect de vot uninominal a fost adoptat de Camera Deputaților, camera decizională în acest caz, pe 4 martie 2008.

Rezultate ale campaniei

Toate campaniile și acțiunile inițiate în ultimii 13 ani pentru reforma electorală au adus acest subiect în atenția opiniei publice și au atras un sprijin considerabil din partea populației pentru campanie (în 2007, aproximativ 68% dintre respondenții la un sondaj, pe tema sistemului de vot preferat, au optat pentru introducerea unui sistem de votare majoritar) dar și pentru organizație.

În stradă, în Parlament, la sediile partidelor sau în săli de conferință, Asociația Pro Democrația s-a apropiat și mai mult de cetățeni demonstrând, în același timp, faptul că procesul de luare a deciziilor – chiar și a celor mai importante – poate fi influențat de către cetățeni și organizații neguvernamentale.

Obstacole

APD a întâmpinat o serie de obstacole inerente unei astfel de campanii: nivelul redus de informare publică pe un subiect destul de greu accesibil cetățeanului de rând – acela al sistemului de vot, reticența explicită la început și voalată mai apoi, a decidenților politici, dificultatea găsirii unui consens între partidele politice cu profiluri și interese foarte diverse.

Un alt obstacol major cu care s-a confruntat APD în cursul primelor două campanii a fost de natură constituțională. Astfel, înainte de modificarea Constituției în 2003, erau necesare 250.000 de semnături pentru ca o inițiativă legislativă cetățenească să poată fi depusă în Parlament ca atare. În prezent este nevoie de 100.000 de semnături. Cele 161.000 de semnături stânse în prima campanie, cele 150.000 din cea de-a doua și cele 161.042 de semnături din a treia campanie au fost insuficiente în acel moment.

Mai mult, o provocare foarte mare în perioada campaniilor de strângere de semnături a fost reticența cetățenilor de a semna listele de susținere a proiectului legislativ al APD. Dacă în discuțiile cu voluntarii APD care stâneau semnăturile cetățenii erau încântați și ne încurajau în demersurile noastre, aceștia își manifestau temerea cu privire la consecințele asupra lor atrase de semnarea listelor de susținere.

Lecții învățate

Într-un proiect de o asemenea anvergură și cu mize politice atât de importante precum cele ale reformei electorale, negocierile și medierea discuțiilor cu factorii decizionali reprezintă fără îndoială o cale optimă de urmat pentru atingerea obiectivelor. Este necesar însă, ca aceste negocieri să fie derulate cât mai devreme, într-o manieră susținută.

Într-o campanie similară celei pentru reformarea sistemului electoral am insista mai mult asupra stabilirii și menținerii unor parteneri implicați în aceeași măsură în atingerea obiectivelor, dar și formalizarea contractelor de parteneriat.

Am marja, de asemenea, pe de o parte pe o campanie de informare cu privire la proiect precum și pe mai multe evenimente ample și cu vizibilitate cât mai mare pentru a atrage atenția și sprijinul opiniei publice și al mass-media.

Alte informații relevante

Majoritatea evenimentelor desfășurate în proiectul de promovare a reformei electorale a avut rezonanță și a beneficiat de sprijinul mass - media.

Diferitele activități componente ale acestei campanii de advocacy au fost finanțate de National Endowment for Democracy (NED), de German Marshall Fund of the United States (GMF), de National Democratic Institute for International Affairs (NDI) și de Open Society Institute (OSI), dar și din donații, cotizații, returnări de TVA și fonduri stânse prin intermediul „Legii 2%”.

Însă încununarea cu succes, după 13 ani, a campaniei de reformare a sistemului electoral se datorează într-o măsură covârșitoare, mai ales:

- celor peste 500 de voluntari implicați în campaniile de strângere de semnături;
- celor peste 1.200 de membri și voluntari a peste 30 de Cluburi APD implicate în toate activitățile

campaniei;

- □ celor peste 10.000 de voluntari–observatori care au monitorizat alături de APD toate alegerile și referendumurile naționale și locale, la termen sau anticipate din 1995 și până în 2007;
- □ celor peste 471.000 de cetățeni care au semnat listele de susținere pentru inițiativa legislativă cetățenească pe proiectul de lege al APD;
- □ celor aproximativ 78% dintre cetățenii României care s-au declarat, în 2007, în favoarea reformei electorale prin introducerea votului uninominal.

Tuturor acestora le mulțumim și le garantăm că vom continua să promovăm întărirea democrației la nivel național și internațional prin stimularea participării civice.